

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1031

[Total No. of Pages : 4

[5203]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory Paper)
PO - C1 : Political Theory
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the nature and significance of Political Theory.
- b) 'Discuss Liberty and Equality' as complementary principles.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the bases of Political obligation.
- b) What is Justice? Explain the Marxist concept of Justice.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the Positive and Negative dimension of Liberty.
- b) Write an essay on 'various trends in Feminism.'

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Civil disobedience
- b) Natural Right
- c) Legal and formal Justice
- d) Types of equality

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Cosmopolitan
- b) Thomes Hill Greens views on Liberty
- c) Radical Democracy
- d) Liberal Theory of Democracy

Total No. of Questions : 5]

P1031

[5203]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory Paper)
PO - C1 : Political Theory
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय सिध्दांताचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.
ब) 'स्वातंत्र्य आणि समता' ही परस्पर पूरक तत्वे आहेत चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय आज्ञापालनाचे आधार स्पष्ट करा.
ब) न्याय म्हणजे काय? न्यायाची मार्क्सवादी संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) स्वातंत्र्याचे सकारात्मक व नकारात्मक आयाम स्पष्ट करा.
ब) 'स्त्रीवादाचे' विविध प्रवाह यावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा. [10]
अ) नागरी अवज्ञा
ब) नैसर्गिक हक्क
क) कायदेशीर व औपचारिक न्याय
ड) समतेचे प्रकार

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा.

[10]

- अ) विश्वबंधुत्व
- ब) थॉमस हिल ग्रीनचे स्वातंत्र्य विषयक विचार
- क) मुलगामी लोकशाही
- ड) लोकशाहीचा उदारमतवादी सिध्दांत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1032

[Total No. of Pages : 4

[5203]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory Paper)
PO - C2: Public Administration
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the meaning and nature of New Public Administration.

OR

- b) Explain the System Approach to study of Public Administration.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the relation between Public Administration and Private Administration.

OR

- b) Explain the Bureaucratic Approach to study of Public Administration.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Illustrate features of Good Governance.

OR

- b) Explain the features of New Public Management.

Q4) Attempt any two short notes : **[10]**

- a) Public Choice Approach
- b) Parliamentary control on Financial Administration
- c) Impact of Globalization on Administration
- d) Political neutrality

P.T.O.

Q5) Attempt any two short notes :

[10]

- a) Administrative corruption
- b) Decision making Approach
- c) Classical Theory of Public Administration
- d) Lokayukta

Total No. of Questions : 5]

P1032

[5203]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory Paper)
PO - C2: Public Administration
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) नवलोक प्रशासनाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

ब) लोकप्रशासन अभ्यासाचा व्यवस्था दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

ब) लोकप्रशासन अभ्यासाचा नोकरशाही दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) सुशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

ब) नवलोक व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]
- अ) लोकनिवड दृष्टिकोन
 - ब) वित्तीय प्रशासनावरील कायदेमंडळाचे नियंत्रण
 - क) जागतिकीकरणाचा प्रशासनावरील परिणाम
 - ड) राजकीय तटस्थता

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]
- अ) प्रशासकीय भ्रष्टाचार
 - ब) निर्णय निर्धारण दृष्टिकोन
 - क) लोकप्रशासनाचा अभिजात सिध्दांत
 - ड) लोकायुक्त

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1033

[Total No. of Pages : 4

[5203]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE (Compulsory Paper)

PO - C3 : Political Institutions in India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the challenges of Indian Democracy.
- b) Explain the Recommendations of Sarkaria Commission about centre - state relations.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the relationship between the President and the Prime Minister.
- b) Explain structure, Power and functions of National Human Right Commission.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Describe the nature of Judicial Review.
- b) Write an essay on 'Legislative Supremacy'.

Q4) Attempt any two short note : **[10]**

- a) Strong centre frame work
- b) Supreme court and fundamental Right
- c) Judicial Activism
- d) Role of Governor

P.T.O.

Q5) Attempt any two short notes :

[10]

- a) Central Information Commission
- b) National Integration
- c) Article - 356
- d) Active state

Total No. of Questions : 5]

P1033

[5203]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory Paper)
PO - C3 : Political Institutions in India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय लोकशाहीपुढील आव्हाने स्पष्ट करा.
ब) केंद्र-राज्य संबंधातील सरकारीया आयोगाच्या शिफारशींचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राष्ट्रपती व पंतप्रधान यांच्यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
ब) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) न्यायालयीन पुनर्विलोकनाचे स्वरूप वर्णन करा.
ब) 'कायदेमंडळाचे सार्वभौमत्व' यावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]
अ) सामर्थ्यशाली केंद्रप्रशासनाचा आकृतीबंध
ब) मुलभूत हक्क व सर्वोच्च न्यायालय
क) न्यायालयीन सक्रियता
ड) राज्यपालची भूमिका

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

[10]

- अ) केंद्रीय माहिती आयोग
- ब) राष्ट्रीय एकात्मता
- क) कलम 356
- ड) कृतीशील राज्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1034

[Total No. of Pages : 4

[5203]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Optional Paper - I)
PO - 01 : Modern Political Ideologies
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Write the meaning of liberalism. Explain the features of liberalism.

OR

- b) Explain the meaning and nature of Nationalism.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the principles of Fascism.

OR

- b) State the Philosophy of Feminism.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the Environmental issues on global level.

OR

- b) Explain various types of Democratic Socialism.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Liberalism in India
- b) Reactionary Nationalism
- c) Corporate State
- d) Merits of Socialism

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Role of Government in Environment protection.
- b) Importance of Feminism.
- c) New Fascism.
- d) Environmental Management.

Total No. of Questions : 5]

P1034

[5203]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Optional Paper - I)
PO - 01 : Modern Political Ideologies
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालील कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) उदारमतवादाचा अर्थ सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
किंवा
ब) राष्ट्रवादाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) फॅसिझमच्या तत्वांची चर्चा करा.
किंवा
ब) स्त्रीवादी चळवळीचे तत्वज्ञान नमूद करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जागतिक पातळीवरील पर्यावरणीय समस्यांची चर्चा करा.
किंवा
ब) लोकशाही समाजवादाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]
अ) भारतातील उदारमतवाद
ब) प्रतिगामी राष्ट्रवाद
क) महामंडळात्मक राज्य
ड) समाजवादाचे गुण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) पर्यावरण संरक्षणात शासनाची भूमिका
- ब) स्त्रीवादाचे महत्व
- क) नव फॅसिझम
- ड) पर्यावरणीय व्यवस्थापन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1035

[Total No. of Pages : 4

[5203]-1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE (Optional - Paper)

PO - O2 : Political Thinkers in Modern Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Explain Agarkar's views on Gender inequalities.
- b) Critically examine Savarkar's views on religion.

Q2) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Discuss Chiplunkar's views on social reform.
- b) Write any essay on Tilak Nationalism.

Q3) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Explain the ideas of Vinoba Bhave on 'Sarvodaya'.
- b) Critically examine Mahatma Phule's views on caste system.

Q4) Write short notes on (any two) : **[10]**

- a) Javadekar's idea of Satyagraha
- b) V.R. Shinde's views on women
- c) Agarkar's views on Hindu Society
- d) Dr. Ambedkar's views on casteism

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two) :

[10]

- a) Tarabai Shinde's views on gender inequalities
- b) Javadekar and Socialism
- c) Shinde's views on Nationalism
- d) Ranade and Theism

Total No. of Questions : 5]

P1035

[5203]-1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE (Optional - Paper)

PO - O2 : Political Thinkers in Modern Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) लिंग विषमतेविषयी आगरकरांचे विचार स्पष्ट करा.
ब) सावरकरांच्या धर्माविषयक विचारांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) सामाजिक सुधारणांविषयी चिपळूणकरांच्या विचारांची चर्चा करा.
ब) टिळकांच्या राष्ट्रवादाविषयी निबंध लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]
अ) विनोबा भावे यांची सर्वोदयविषयी कल्पना स्पष्ट करा.
ब) महात्मा फुले यांच्या जातीविषयक विचारांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) संक्षिप्त टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
अ) जावडेकरांची सत्याग्रहविषयी संकल्पना
ब) विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे स्त्रीविषयक विचार
क) आगरकरांचे हिंदू समाजाविषयी विचार
ड) डॉ. आंबेडकरांचे जातीविषयक विचार

प्रश्न 5) संक्षिप्त टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) ताराबाई शिंदे यांचे लिंगविषमतेविषयक विचार
- ब) जावडेकर आणि समाजवाद
- क) शिंदे यांचे राष्ट्रवादाविषयी विचार
- ड) रानडे आणि धर्मवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1036

[Total No. of Pages : 4

[5203]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Paper - Optional)
PO - 03 : India's Foreign Policy
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the various challenges before India's Foreign Policy.
- b) Discuss Indo-Russia Relations in the Post - Cold War era.

Q2) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the challenges before Indo-China relations.
- b) Discuss the issues of conflict in the Indian Ocean.

Q3) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Discuss India European Union relations.
- b) Discuss India's Economic Policy in the period of globalisation.

Q4) Write short notes on (any two) : **[10]**

- a) Energy security policy of India
- b) India's nuclear status
- c) India and Disarmament
- d) Indo-US relation in the context of terrorism

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any two) :

[10]

- a) India and Japan
- b) India and Srilanka
- c) India and Nepal
- d) India and Central Asia

Total No. of Questions : 5]

P1036

[5203]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Paper - Optional)
PO - 03 : India's Foreign Policy
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या. [10]
अ) भारताच्या परराष्ट्रधोरणापुढील विविध आव्हानांची चर्चा करा.
ब) शीतयुद्धोत्तर काळातील भारत - रशिया संबंधांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या. [10]
अ) भारत - चीन संबंधांपुढील विविध आव्हानांची चर्चा करा.
ब) हिंदी महासागरातील संघर्षाच्या प्रश्नांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या. [10]
अ) भारत - युरोपीय समुदाय संबंधांची चर्चा करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या कालखंडातील भारताचे आर्थिक धोरणाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) संक्षिप्त टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
अ) भारताचे उर्जा सुरक्षा धोरण
ब) भारताचा अणुदजा
क) भारत आणि निशस्त्रीकरण
ड) दहशतवादाच्या संदर्भात भारत - अमेरिका संबंध

प्रश्न 5) संक्षिप्त टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) भारत आणि जपान
- ब) भारत आणि श्रीलंका
- क) भारत आणि नेपाळ
- ड) भारत आणि मध्य आशिया

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1037

[Total No. of Pages : 4

[5203]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - O4 - Inequality and Exclusion
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Critically examine the concept of 'Inclusion' and Exclusion.
- b) Discuss the theoretical debates on 'Gender'.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Critically examine the problem of Racial discrimination at the global level.
- b) Critically examine the issue of caste discrimination in India.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the linguistic movement in the North-East India.
- b) Discuss the strategies of empowerment of women in India.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Concept of Gender Equality
- b) Explain the concept of 'class'
- c) Liberal feminism
- d) Apartheid

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Policy Reservation
- b) Globalisation and Labour
- c) Issue of cultural identity
- d) Women's movement in India

Total No. of Questions : 5]

P1037

[5203]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - O4 - Inequality and Exclusion
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- अ) 'समावेश झालेले समुह' आणि 'वगळलेले समुह' या संकल्पनेचे टिकात्मक परीक्षण करा.
ब) 'लिंगभेद' या संकल्पनेच्या सैध्दांतिकवादाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- अ) जागतिक स्तरावर वंश-भेदच्या प्रश्नाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
ब) भारतातील जाती-भेद प्रश्नाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- अ) ईशान्य भारतातील भाषिक चळवळीची चर्चा करा.
ब) भारतातील स्त्रियांच्या सक्षमीकरणाच्या व्युहरचनांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा. [10]

- अ) लिंग समभावाची संकल्पना
ब) 'वर्ग' संकल्पना स्पष्ट करा.
क) उदारमतवादी स्त्रीवाद
ड) वंशभेदाचे धोरण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा.

[10]

- अ) आरक्षणाचे धोरण
- ब) जागतिकीकरण आणि मजूर
- क) सांस्कृतिक अस्मितेचा मुद्दा
- ड) भारतातील स्त्री चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1038

[Total No. of Pages : 4

[5203]-2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory)
PO - C4 : Public Policy
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Give the meaning of the term 'Public Policy'. Take a brief review of the evolution of Public Policy.
- b) Write an essay on the 'Policy implementation and Policy evaluation'.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain various approaches to the study of Public Policy.
- b) Critically evaluate the role of the 'State' in policy making.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the impact of Globalization on the framing the Public Policy.
- b) Critically evaluate the Education and Health policy of India.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Nature of Public Policy
- b) Role of executive in policy making process
- c) Role of NGO's in policy making process
- d) Importance of policy analysis

P.T.O.

Q5) Attempt any two short notes of the following :

[10]

- a) Scope of Public Policy
- b) Role of Civil servants in policy formulation
- c) Significance of Policy Science
- d) National Rural Health Mission

Total No. of Questions : 5]

P1038

[5203]-2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Compulsory)
PO - C4 : Public Policy
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) 'सार्वजनिक धोरण' या संकल्पनेचा अर्थ लिहा. सार्वजनिक धोरण संकल्पनेच्या विकासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
ब) 'धोरण अंमलबजावणी आणि धोरणाचे मूल्यमापन' यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) सार्वजनिक धोरणाचे विविध दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
ब) धोरणनिर्मितीतील 'राज्य' या घटकाची भूमिका याचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) जागतिकीकरणाचा धोरण निर्मितीवरील परीणाम सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) भारताच्या शैक्षणिक आणि आरोग्यविषयक धोरणाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) सार्वजनिक धोरणाचे स्वरूप.
ब) धोरणनिर्मिती प्रक्रियेतील कार्यकारी प्रमुखाची भूमिका.
क) धोरणनिर्मिती प्रक्रियेमधील बिगरशासकीय संघटनांची भूमिका.
ड) धोरण विश्लेषणाचे महत्व.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) सार्वजनिक धोरणाची व्याप्ती
- ब) धोरणनिर्मिती प्रक्रियेतील सनदी सेवकांची भूमिका
- क) धोरणशास्त्राचे महत्व
- ड) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1039

[Total No. of Pages : 4

[5203]-2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE (Politics) (Compulsory)

PO - C5 - Issues in World Politics

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Critically examine the challenges in Foreign Policy decision making.

OR

- b) Define the term Non-governmental Actors and examine their role in World Politics.

Q2) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Write an essay on the global demographic pattern and its impact on global politics.

OR

- b) Comment on the changing nature of power in the new age.

Q3) Answer any one of the following : **[10]**

- a) State the changing methods of Intervention in International politics.

OR

- b) Comment on the rise of Terrorism as a serious challenge in world politics.

P.T.O.

Q4) Answer any two of the following in brief : **[10]**

- a) European Union
- b) Energy security
- c) Nuclear Proliferation
- d) Sanctions as instruments of coercive diplomacy

Q5) Answer any two of the following in brief : **[10]**

- a) Geo-politics as a determinant of foreign - policy making
- b) Role of the United Nations
- c) Causes of Civil War
- d) Issue of Climate Change

Total No. of Questions : 5]

P1039

[5203]-2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE (Politics) (Compulsory)

PO - C5 - Issues in World Politics

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]

अ) परराष्ट्र धोरण निर्णय प्रक्रियेतील आव्हानांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

ब) 'बिगर सरकारी संघटना' या संज्ञा ची व्याख्या करा आणि जागतिक राजकारणातील त्यांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]

अ) 'जागतिक लोकसंख्या वैशिष्ट्यांचे प्रकार आणि जागतिक राजकारणावर त्यांचा होणारा परिणाम यावर निबंध लिहा.

किंवा

ब) नव्या युगात सत्ता या संकल्पनेच्या स्वरूपात होणाऱ्या बदलांवर भाष्य करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]

अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणात हस्तक्षेपाच्या बदलत्या पद्धती सांगा.

किंवा

ब) 'दहशतवादाचा उदय : जागतिक राजकारणापुढील एक गंभीर आव्हान! - भाष्य करा.

- प्रश्न 4) कोणत्याही दोनवर उत्तरे लिहा (थोडक्यात) [10]
- अ) युरोपियन युनियन
 - ब) ऊर्जा सुरक्षा
 - क) आण्विक प्रसार
 - ड) बंधने - पाश्ची राजनयाचे एक साधन

- प्रश्न 5) कोणत्याही दोनवर थोडक्यात उत्तरे लिहा. [10]
- अ) 'भू-राजकीयनीती' - परराष्ट्र धोरण निर्मितीतील एक निर्धारक घटक
 - ब) संयुक्त राष्ट्र संघटनेची भूमिका
 - क) यादवी युद्धाची कारणे
 - ड) पर्यावरण बदलाचा मुद्दा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1040

[Total No. of Pages : 4

[5203]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE (Politics) (Compulsory)

PO - C6 : Comparative Politics

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Critically evaluate the structural functional approach.
- b) Explain the preconditions of constitutionalism.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Distinguish between group and party and discuss the types of interest groups.
- b) Explain Lucian Pye's theory of development and its contribution to comparative Political analyses.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) What is Bureaucracy? Discuss the Features of Bureaucracy.
- b) Discuss the classification of Political System as explained by Jean Blondel.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Political Economy approach
- b) Confederations
- c) Judiciary in Democratic System
- d) Unitary state

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Concept of Modernization
- b) Interest Articulation function
- c) Factors influencing electoral behavior
- d) Role of Military

Total No. of Questions : 5]

P1040

[5203]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Politics) (Compulsory)
PO - C6 : Comparative Politics
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) रचनात्मक कार्यवादी दृष्टिकोनाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
ब) घटनावादाच्या पूर्वअटी स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) गट आणि पक्षांतील फरक सांगून हितसंबंधी गटाच्या प्रकारांची चर्चा करा.
ब) लुसियन पाई चा विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करून तुलनात्मक राजकीय विश्लेषणातील योगदान सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) नोकरशाही म्हणजे काय? नोकरशाहीच्या घटकांची चर्चा करा.
ब) जीन ब्लॉंडेल प्रणित व्यवस्थांच्या वर्गीकरणाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) राजकीय आर्थिक दृष्टिकोन
ब) राज्यसंघ
क) लोकशाही व्यवस्थेतील न्यायपालिका
ड) एकात्म राज्य

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) आधुनिकीकरणाची संकल्पना
- ब) हितसंबंधाचे अविष्काराचे कार्य
- क) निवडणूक वर्तनावर प्रभाव पाडणारे कारके
- ड) लष्कराची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1041

[Total No. of Pages : 4

[5203]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - OP5 : Political Process in Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the Samyukta Maharashtra movement in the post-independent era.
- b) Explain interrelations of cooperative movement and politics of Maharashtra.

Q2) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Comments on regional politics of Maharashtra.
- b) Discuss the groupism politics in Congress Party after 1975.

Q3) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Explain the causes of dominance of Maratha cast in the politics of Maharashtra.
- b) Explain the impact of 74th amendment on Urban politics.

Q4) Write short notes on (any two) : **[10]**

- a) Features of election of 1995
- b) Dalit movement in Maharashtra
- c) Urban interest in Maharashtra
- d) Issue of regional imbalance

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any two) :

[10]

- a) Politics of Mumbai
- b) Non-Brahmin movement
- c) Bahujan Mahasangh
- d) Politics of Maharashtra after 1990

Total No. of Questions : 5]

P1041

[5203]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - OP5 : Political Process in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) स्वातंत्र्योत्तर काळातील संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीची चर्चा करा.
ब) सहकार चळवळ आणि महाराष्ट्राचे राजकारण यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक राजकारणावर भाष्य करा.
ब) 1975 नंतरच्या काँग्रेसमधील गटबाजीच्या राजकारणाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) महाराष्ट्राच्या राजकारणात मराठा जातीचे वर्चस्व निर्माण होण्याची कारणे स्पष्ट करा.
ब) 74 व्या घटनादुरुस्तीचे शहरी राजकारणावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा. [10]

- अ) 1995 च्या निवडणूकीची वैशिष्ट्ये
ब) महाराष्ट्रातील दलित चळवळ
क) महाराष्ट्रातील नागरी हितसंबंध
ड) प्रादेशिक असमतोलाचा प्रश्न

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा सोडवा.

[10]

- अ) मुंबईचे राजकारण
- ब) ब्राम्हणेत्तर चळवळ
- क) बहुजन महासंघ
- ड) 1990 नंतरचे महाराष्ट्रातील राजकारण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1042

[Total No. of Pages : 4

[5203]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Politics) (Optional Paper - VI)
PO - O6 : State Politics in India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Write an essay on the process of formation of states in India.

OR

- b) Write an essay on the changing nature of Party system in India.

Q2) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Critically examine the politics of religion in the state politics in India.

OR

- b) Evaluate the nature of Dalit Politics in Tamil Nadu.

Q3) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the problem of insurgency in Nagaland.

OR

- b) Examine the growing urban - rural divide in Maharashtra.

Q4) Answer any two of the following in brief : **[10]**

- a) Cauvery water dispute
- b) Akali Dal
- c) Punchi Commission
- d) Communist Party politics in Kerala

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following in brief :

[10]

- a) DMK
- b) Politics of language
- c) OBC politics in Uttar Pradesh
- d) Formation of Telangana state

Total No. of Questions : 5]

P1042

[5203]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

POLITICAL SCIENCE (Politics) (Optional Paper - VI)

PO - O6 : State Politics in India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील राज्य निर्मितीच्या प्रक्रियेवर निबंध लिहा.

किंवा

ब) भारतातील पक्ष पद्धतीच्या बदलत्या स्वरूपावर निबंध लिहा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील राज्यांच्या राजकारणात धर्माच्या राजकारणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

ब) तमिळनाडूतील दलित राजकारणाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) नागालँड मधील बंडाळी/उठावच्या प्रश्नांची चर्चा करा.

किंवा

ब) महाराष्ट्रातील वाढत्या ग्रामीण-शहरी दरीचे परीक्षण करा.

- प्रश्न 4) कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [10]
- अ) कावेरी पाणी वाद
 - ब) अकाली दल
 - क) पुंछी आयोग
 - ड) केरळमधील साम्यवादी पक्षाचे राजकारण

- प्रश्न 5) कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [10]
- अ) डी. एम. के. पक्ष
 - ब) भाषेचे राजकारण
 - क) उत्तर प्रदेशातील ओ.बी.सी. राजकारण
 - ड) तेलंगण राज्याची निर्मिती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1043

[Total No. of Pages : 4

[5203]-2006

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Optional Paper)
PO - 07 : Human Rights
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) What do you mean by the term Human Rights? Explain its nature and various features.
- b) Write an essay on the important issues regarding the protection of Human Rights in the era of globalizaiton.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the various provisions mentioned in the Indian Constitution for the protection of Human Rights.
- b) Take a brief review of the efforts made by the Government of India to protect human rights of the women.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the classification of Human Rights of three generation as given by Louis B. Sohen.
- b) Discuss the various challenges before Human Rights Movement in India.

P.T.O.

Q4) Attempt any two questions of the following : **[10]**

- a) Civil and Political Rights mentioned in UN covenant.
- b) National Human Right Commission
- c) Importance of Human Rights.
- d) Rights of Refugees

Q5) Attempt any two short notes : **[10]**

- a) Children's Rights
- b) Scope of Human Rights
- c) Global challenges confronting Human Rights
- d) Rights of Minorities

Total No. of Questions : 5]

P1043

[5203]-2006

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Optional Paper)

PO - 07 : Human Rights
(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) मानवी हक्क म्हणजे काय? मानवी हक्कांचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) 'जागतिकीकरण पर्वातील मानवी हक्कांचे संरक्षणापुढील महत्वाचे मुद्दे', यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) मानवी हक्कांच्या संरक्षणार्थ भारतीय घटनेत नमूद करण्यात आलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.
ब) महिलांच्या मानवी हक्क संरक्षणार्थ भारत सरकारने केलेल्या प्रयत्नांचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) लुईस सोहेन प्रणित, 'मानवी हक्कांच्या तीन पिढ्यांचे वर्गीकरण' स्पष्ट करा.
ब) भारतातील मानवी हक्क चळवळी पुढील आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सनदेत नमूद करण्यात आलेले नागरी आणि राजकीय हक्क.
ब) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग
क) मानवी हक्कांचे महत्व
ड) निर्वासितांचे हक्क

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) बालकांचे हक्क
- ब) मानवी हक्कांची व्याप्ती
- क) मानवी हक्कांपुढील जागतिक आव्हाने
- ड) अल्पसंख्याकांचे हक्क

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1044

[Total No. of Pages : 4

[5203]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Politics) (Optional)
PO - 08 : Social Movement in India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Give an overview of New Social Movement in India with special reference to Naxalites and women.
- b) Explain the main reasons for decline of the Trade Union Movement in India.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the important issues in farmer's movement.
- b) Explain the role of Bhartiya Kisan Union in agrarian movement.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the issues of sexual and domestics violence in women.
- b) Discuss the issues of Human Right.

Q4) Attempt any two of the following questions : **[10]**

- a) Dalit Panther's
- b) Trade Union
- c) Caste : Political Mobilization
- d) Women and Reservation

P.T.O.

Q5) Write any two short notes on the following :

[10]

- a) New Social Movement
- b) Hamal Panchayat in Pune
- c) OBC mobilization
- d) Women Empowerment

Total No. of Questions : 5]

P1044

[5203]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)
POLITICAL SCIENCE (Politics) (Optional)
PO - 08 : Social Movement in India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) नक्षलवादी व महिलांच्या संदर्भातील भारतातील नवीन सामाजिक चळवळींचा थोडक्यात आढावा घ्या.
ब) भारतातील कामगार चळवळीच्या ज्हासामागील प्रमुख कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) शेतकरी चळवळीपुढील महत्वाच्या मुद्द्यांची चर्चा करा.
ब) श्रमजिवी चळवळीच्या संदर्भात भारतीय किसान संघाची भूमिका विषद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) स्त्रियांवर होणाऱ्या लैंगिक व कौटुंबिक अत्याचाराच्या समस्येची चर्चा करा.
ब) मानवी हक्कापुढील महत्वाचे मूद्दे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]

- अ) दलित पँथर
ब) कामगार संघटना
क) जात : राजकीय कृतीप्रवणता
ड) स्त्रिया आणि आरक्षण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

[10]

- अ) नव सामाजिक चळवळी
- ब) पुण्यातील हमाल पंचायत
- क) ओ.बी.सींची कृतिप्रवणता
- ड) महिलांचे सबलीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1045

[Total No. of Pages : 4

[5203]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO - C7 : Political Thinking in Modern India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Critically discuss Lokmanya Tilak's views of Nationalism.
- b) Explain Ram Manohar Lohia's views on Liberty, Equality and Justice.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Examine Mahatma Gandhi's concept of Sarvodaya.
- b) Critically examine Dr. Ambedkar's views on Democracy.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain P. Nehru's views on Modern India.
- b) Explain Maulana Azad's views on Nationalism.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) M.N. Roy's views on Liberal ideas
- b) Periyar's views on Justice
- c) Jay Prakash Narayan's views on Sarvodaya
- d) Raja Ram Mohan Roy and Liberalism

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Gandhi's views on Swarajya
- b) Raja Ram Mohan Roy's views on Law and Judicial Administration
- c) Maulana Azad's views on education
- d) Dr. Ambedkar's idea of Justice

Total No. of Questions : 5]

P1045

[5203]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO - C7 : Political Thinking in Modern India

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) लोकमान्य टिळकांच्या राष्ट्रवादाची चिकित्सा करा.
ब) राममनोहर लोहिया यांच्या स्वातंत्र्य, समता व न्यायविषयक विचारांवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) महात्मा गांधीजीच्या सर्वोदय संकल्पनेचे परीक्षण करा.
ब) डॉ. आंबेडकरांच्या लोकशाही विषयक दृष्टिकोनाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) पं. नेहरूंचे आधुनिक भारतासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.
ब) मौलाना आझाद यांचे राष्ट्रवादविषयक विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) एम.एन. रॉय यांचे उदारमतवादी विचार
ब) पेरियर्सचे न्यायविषयक विचार
क) जयप्रकाश नारायण यांचे सर्वोदयविषयक विचार
ड) राजा राम मोहन रॉय आणि उदारमतवाद

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) गांधीजीची स्वराज्य संकल्पना
- ब) राजाराम मोहन रॉय यांचे कायदा व न्यायव्यवस्थेविषयीचे विचार
- क) मौलाना आझाद यांचे शिक्षणविषयक विचार
- ड) डॉ. आंबेडकरांचे न्यायविषयक विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1046

[Total No. of Pages : 4

[5203]-3002
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - C8 : Political Sociology
(2013 Pattern) (Semester - III) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Critical views of End of Ideology debate.
- b) Comment on the concept of Patriarchy.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Critically examine Marx's Two class Model.
- b) Discuss the role of bureaucracy as apparatuses of state.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the relationship between Power and Authority.
- b) Discuss the Foundation laid by Max Weber to the development of Political Sociology.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Meaning of hegemony
- b) Nature of class
- c) Role of Ideology in Politics
- d) Religion and Patriarchy

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Meaning of Political Sociology
- b) Nature of Power
- c) State and Globalization
- d) Sources of authority

Total No. of Questions : 5]

P1046

[5203]-3002
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - C8 : Political Sociology
(2013 Pattern) (Semester - III) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) विचारप्रणालीचा अंत वादविवादाचा चिकीत्सक आढावा घ्या.
ब) पितृसत्ता या संकल्पनेवर भाष्य करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) मार्क्सच्या द्विवर्ग प्रारूपाचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
ब) राज्याचे साधन म्हणून नोकरशाहीच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) सत्ता व अधिकार यांच्यातील परस्पर संबंधाची चर्चा करा.
ब) मॅक्स वेबरने राजकीय समाजशास्त्राला दिलेल्या अधिष्ठानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) धुरीणत्वाचा अर्थ
ब) वर्गाचे स्वरूप
क) राजकारणात विचारप्रणालीची भूमिका
ड) धर्म आणि पितृसत्ता

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) राजकीय समाजशास्त्राचा अर्थ
- ब) सत्तेचे स्वरूप
- क) राज्य आणि जागतिकीकरण
- ड) अधिकाराची उगमस्थाने

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1047

[Total No. of Pages : 4

[5203]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO - C9 : Theory of International Relations
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the theory of Liberalism in International Politics.
- b) Explain the Macrocosmic Conflict theory of International relations.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Write the principles of Post - Modernism theory of International Relations.
- b) Write the features of normative theory of International Relations.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the marxist approach of International Politics.
- b) Explain the Environment theories of International Politics.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Features of Behaviouralism
- b) Importance of critical theory
- c) Gender and International politics
- d) Positivist

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Classical tradition and International change
- b) The end of the Cold War
- c) Classical Geopolitics
- d) Importance of International Politics

Total No. of Questions : 5]

P1047

[5203]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE

PO - C9 : Theory of International Relations

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील उदारमतवादी सिध्दांताची चर्चा करा.
- ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचा साकलिक संघर्षाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या उत्तर - आधुनिकतावादी सिध्दांताची तत्वे लिहा.
- ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या मानक सिध्दांताची वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील मार्क्सवादी सिध्दांत स्पष्ट करा.
- ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील पर्यावरणवादी सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) वर्तनवादाची वैशिष्ट्ये
- ब) टिकात्मक सिध्दांताचे महत्व
- क) लिंगभाव व आंतरराष्ट्रीय राजकारण
- ड) प्रत्यक्षवाद

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) अभिजात परंपरा व आंतरराष्ट्रीय बदल
- ब) शितयुद्धाची समाप्ती
- क) अभिजात भूराज्यशास्त्र
- ड) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे महत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1048

[Total No. of Pages : 16

[5203]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - 09 : Comparative Politics - II
(Bangladesh, Nepal, Pakistan, Srilanka)
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Critically examine the challenges to the creation of a Politically stable Pakistan.
- b) Role of legislature in Srilanka Political System.

Q2) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the role of Political Parties in the Nation - Building Process in Bangladesh.
- b) Explain Geography as a factor in the Politics of Nepal.

Q3) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Role of clergy in the Politics of Pakistan.
- b) Challenges before Industrial Sector in Bangladesh.

Q4) Answer any two of the following short notes : **[10]**

- a) Discuss the issues of minority in Srilanka
- b) Examine the major issues in the Economic development of Nepal
- c) Pro democratic movement in Pakistan. Explain
- d) Explain the Micro - Finance Movement in Bangladesh

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two :

[10]

- a) Women's movement in Srilanka
- b) Issues of Poverty in Pakistan
- c) Role of Judiciary in Nepal
- d) Role of Military in the Political Process of Bangladesh

Total No. of Questions : 5]

P1048

[5203]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - 09 : Comparative Politics - II
(Bangladesh, Nepal, Pakistan, Srilanka)
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीयदृष्ट्या स्थिर पाकिस्तान निर्मितीपुढील आव्हानांचे चिकित्सक विश्लेषण करा.
ब) श्रीलंकेच्या राजकीय व्यवस्थेतील कायदेमंडळाची भूमिका.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) बांगलादेशामधील राष्ट्रीय बांधणीच्या प्रक्रियेत राजकीय पक्षांची भूमिका चर्चा करा.
ब) नेपाळच्या राजकारणातील “भौगोलिक रचना” हा घटक.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) पाकीस्तानच्या राजकारणात धर्मगुरुची भूमिका.
ब) बांगलादेशाच्या औद्योगिक क्षेत्रापुढील आव्हाने.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) श्रीलंकेतील अल्पसंख्याकांचे मुद्दे
ब) नेपाळच्या आर्थिक विकासापुढील महत्वाच्या मुद्द्यांचे परीक्षण करा.
क) पाकिस्तानातील पूर्व लोकशाही चळवळ स्पष्ट करा.
ड) बांगलादेशामधील अल्पबचत चळवळींची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा.

[10]

- अ) श्रीलंकेतील स्त्रीवादी चळवळ
- ब) पाकिस्तानामधील दारिद्र्यांचे मुद्दे
- क) नेपाळ मधील न्यायालयाची भूमिका
- ड) बांगलादेशामधील राजकीय प्रक्रियेमध्ये लष्कराची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

P1048

[5203]-3004

**M.A. (Part - II) (Semester - III)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - 10 : Indian Administration
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the Socio-Political challenges before Indian Administration.
- b) Explain administrative functions of Prime Minister.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the features of Indian Administration during the British Role.
- b) Explain the scope and features of Right to Information.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the functions of Cabinet Secretariat.
- b) Explain the role of Chief Minister in Council of Ministers.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) 1935 Act in Indian Administration
- b) Economic Challenges before Indian Administration
- c) Parliamentary Democracy
- d) Citizen Charter

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Role of Governor in the State Administration
- b) Central Information Commission
- c) Good Governance
- d) Department of Finance

Total No. of Questions : 5]

P1048

[5203]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - 10 : Indian Administration
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय प्रशासनापुढील सामाजिक-राजकीय आव्हानांची चर्चा करा.
ब) पंतप्रधानाची प्रशासकीय कार्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) ब्रिटीश राजवटीतील भारतीय प्रशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) माहितीच्या अधिकाराची व्याप्ती व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) कॅबिनेट सचिवालयाची कार्ये स्पष्ट करा.
ब) मुख्यमंत्र्याची मंत्रीमंडळातील भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 1935 चा प्रशासकीय कायदा
ब) भारतीय प्रशासनासमोरील आर्थिक आव्हाने
क) संसदीय लोकशाही
ड) नागरिकांची सनद

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) राज्यप्रशासनात राज्यपालांची भूमिका
- ब) केंद्रीय माहिती आयोग
- क) सुशासन
- ड) वित्तमंत्रालय

Total No. of Questions : 5]

P1048

[5203]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE (Optional)

**PO - 11 : Politics of Non - Democratic Regimes
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Comparative discuss between Democratic and Non - democratic Regimes.
- b) Explain the Role of Ideologies in Democratic Regimes.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the Nature, 'Control' in Non - Democratic Regimes.
- b) Discuss, The Third wave democratization.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the theories of Democratic Regimes.
- b) Explain the Types of Non - Democratic Regimes.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Role of Ideologies in non - democratic Regimes
- b) Dictatorship
- c) Process of Democratization
- d) Authority

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Role of Leadership in democratic Government
- b) Legitimacy
- c) Communist system
- d) Monarchy

Total No. of Questions : 5]

P1048

[5203]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE (Optional)

PO - 11 : Politics of Non - Democratic Regimes

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) लोकशाही व बिगर लोकशाही राजवटीची तुलनात्मक चर्चा करा.
ब) लोकशाही राजवटीतील विचारप्रणालीची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) बिगर लोकशाही राजवटीतील नियंत्रणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) 'लोकशाहीची तिसरी लाट' चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) लोकशाही राजवटीतील सिध्दांताचे स्पष्टीकरण करा.
ब) बिगर लोकशाही राजवटीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) बिगर लोकशाही राजवटीतील विचारप्रणालीची भूमिका
ब) हुकूमशाही
क) लोकशाहीकरणाची प्रक्रिया
ड) अधिसत्ता

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) लोकशाही शासनातील 'नेतृत्वाची भूमिका'
- ब) अधिमान्यता
- क) साम्यवादी व्यवस्था
- ड) राजेशाही

Total No. of Questions : 5]

P1048

[5203]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE (Optional)

**PO - 012 : Research Methods in Political Science
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the features of Empirical Research. Explain Types of Empirical Research.
- b) Define Research Methodology, state the nature and scope of Research Methodology.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Co-Relation is a Fundamental component of the dissertation writing process explain.
- b) What is Report writing? Explain the process of dissertation writing.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain an ethical issues in Social Research.
- b) What is conclusion; explain importance of conclusion.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Types of References
- b) Importance of collection of Data
- c) Limitations of interview
- d) Types of Questionnaire

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Social survey
- b) Formulation of Research problem
- c) Research outcomes
- d) Presentation of Research

Total No. of Questions : 5]

P1048

[5203]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

POLITICAL SCIENCE (Optional)

PO - 012 : Research Methods in Political Science

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) अनुभवनिष्ठ संशोधन म्हणजे काय? अनुभवनिष्ठ संशोधनाचे प्रकार विशद करा.
ब) संशोधन पध्दती म्हणजे काय? संशोधन पध्दतीचे स्वरूप व व्याप्ती सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 'शोध प्रबंध लेखन प्रक्रियेत सहसंबंध हा मूलभूत घटक आहे' स्पष्ट करा.
ब) अहवाल लेखन म्हणजे काय? शोध प्रबंध लेखनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) सामाजिक संशोधनातील नीतीपूर्ण बाबी स्पष्ट करा.
ब) निष्कर्ष म्हणजे काय? निष्कर्षाचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संदर्भग्रंथाचे प्रकार
ब) तथ्यसंकलनाचे महत्व
क) मुलाखततंत्राच्या मर्यादा
ड) प्रश्नावलीचे प्रकार

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) सामाजिक सर्वेक्षण
- ब) समस्या सूत्रण
- क) निष्कर्ष
- ड) संशोधन प्रस्तुतीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1049

[Total No. of Pages : 4

[5203]-4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO - C10 : Traditions of Political Thought
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain confucius views on political thought and education system.
- b) Critically examine the views of Abu. Nasar-al-Farabis on the state.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the Machiavelli's thoughts on goals and means.
- b) Discuss the significant contributions and place of Karl Marx in the history of Political Philosophy.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain Mahatma Gandhiji's theory of state.
- b) Evaluate the John Locke's theory of Social contract.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Plato's theory of communism
- b) Aquina's classification of law
- c) Rousseau's views on Human Nature
- d) Salient features of Hegel's Political Philosophy

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Plato's views on Ideal state
- b) J.S. Mill's views on Liberty
- c) Frantz Fanon's 'Decolonization Theory'
- d) Rousseau's General Will

Total No. of Questions : 5]

P1049

[5203]-4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO - C10 : Traditions of Political Thought

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) कन्फ्युशियसचे राजकीय विचार आणि शिक्षण व्यवस्थेबाबतचे विचार स्पष्ट करा.

ब) अबु नसर अल-फराबीच्या राज्यविषयक विचारांचे टिकात्मक परिक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) मॅकियाव्हेलीचे साध्य व साधन विषयक विचार स्पष्ट करा.

ब) राजकीय तत्वज्ञानाच्या इतिहासातील कार्ल मार्क्सचे महत्वपूर्ण योगदान व स्थानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) महात्मा गांधीजींचा राज्यविषयक सिध्दांत स्पष्ट करा.

ब) जॉन लौकच्या सामाजिक करार सिध्दांताचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) प्लेटोचा साम्यवाद विषयक सिध्दांत

ब) अँक्विनाँसचे कायद्याचे वर्गिकरण

क) रूसोचे मनुष्य स्वभावविषयीचे विचार

ड) हेगेलच्या राजकीय तत्वज्ञानाची वैशिष्ट्ये

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) प्लेटोचे आदर्श राज्याबाबतचे विचार
- ब) जे.एस. मिलचे स्वातंत्र्यविषयक विचार
- क) फ्रॅटझ फॅनन यांचा निर्वसाहतीकरणाचा सिध्दांत
- ड) रूसोची सामुहिक ईहा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1050

[Total No. of Pages : 4

[5203]-4002
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - C11 : Political Process in India
(2013 Pattern) (Semester - IV) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Write shortly salient features of party system in India.
- b) Discuss the politics regionalism with special reference to language politics.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the structure, functions and rights of Election Commission.
- b) Discuss the role of Caste in Indian Politics.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Write meaning, nature and features of political economy.
- b) Explain the causes of Naxalite movements.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) OBC Politics
- b) Dominance caste politics
- c) One party dominance system
- d) Election of 1967

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Dalit Politics
- b) The mixed economical model in India
- c) Farmers movement
- d) Importance of Loksabha Election 1989

Total No. of Questions : 5]

P1050

[5203]-4002

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C11 : Political Process in India

(2013 Pattern) (Semester - IV) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारतातील पक्षपध्दतीची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.

ब) भाषेच्या राजकारणाच्या विशेष संदर्भात प्रदेशवादाच्या राजकारणाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) निवडणूक आयोगाची रचना, कार्य व अधिकार स्पष्ट करा.

ब) भारतातील राजकारणात जातीची भूमिका यावर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राजकीय अर्थव्यवस्थेचा अर्थ, स्वरूप व वैशिष्ट्ये लिहा.

ब) नक्षलवादी चळवळीची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) ओ बी सी राजकारण

ब) वरिष्ठ जातीचे राजकारण

क) एकपक्ष प्रभुत्व पध्दती

ड) 1967 ची निवडणूक

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) दलित राजकारण
- ब) भारतातील संमीश्र अर्थव्यवस्थेचे प्रारूप
- क) शेतकरी चळवळ
- ड) 1989 च्या लोकसभा निवडणुकीचे महत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1051

[Total No. of Pages : 4

[5203]-4003
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
POLITICAL SCIENCE
PO - C12 : Political Participation
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the role of Media in Political participation.
- b) Discuss the types of social movements.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) What is mean by collective violence? Write a features of collective violence.
- b) Write in detail the measures undertaken to increase womens participation in politics.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the types of the political participation.
- b) Disucss the relations between public opinion and political culture.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Concept of political culture
- b) Womens empowerment
- c) Gender Equality
- d) Concept of New Social Movement

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Types of political culture
- b) Terrorism
- c) Importance of social movement
- d) Benefits of political participation

Total No. of Questions : 5]

P1051

[5203]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE

PO - C12 : Political Participation

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) राजकीय सहभागातील प्रसिध्दी माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) सामाजिक चळवळींच्या प्रकारांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) सामुहिक हिंसा म्हणजे काय? सामुहिक हिंसाचाराची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) महिलांचा राजकारणातील सहभाग वाढविण्यासाठी योजण्यात आलेले विविध उपाय सविस्तर लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) राजकीय सहभागाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) लोकमत आणि राजकीय संस्कृती मधील परस्पर संबंधाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) राजकीय संस्कृतीची संकल्पना
- ब) स्त्री सबलीकरण
- क) लिंग समभाव
- ड) नविन सामाजिक चळवळ संकल्पना

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) राजकीय संस्कृतीचे प्रकार
- ब) दहशतवाद
- क) सामाजिक चळवळीचे महत्व
- ड) राजकीय सहभागाचे फायदे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1052

[Total No. of Pages : 16

[5203]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE (Optional)

**PO - 013 : Political Thought of Dr. Ambedkar
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the view's on Social Justice suggested by Dr. Ambedkar.
- b) Explain Dr. Ambedkar's thoughts on Representative Democracy.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain Dr. Ambedkar's Interpretation of Caste System.
- b) Critically examine Dr. Ambedkar's Economic Thought.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the social thought of Dr. Ambedkar.
- b) Discuss Dr. Ambedkar's views on Indian Nationalism.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Influence on Dr. Ambedkar's thought
- b) Dr. Ambedkar's views on equality
- c) Thoughts on Buddhism suggested by Dr. Ambedkar
- d) Dr. Ambedkar's views on Impact of Caste system

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Dr. Ambedkar's thoughts on Liberty
- b) 'Man is a centre point of Religion' - views of Dr. Ambedkar
- c) Principles of Buddhism
- d) Dr. Ambedkar's views on Fraternity

Total No. of Questions : 5]

P1052

[5203]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE (Optional)

PO - 013 : Political Thought of Dr. Ambedkar

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) डॉ. आंबेडकरांनी सूचविलेल्या सामाजिक न्यायविषयक विचारांची चर्चा करा.
ब) प्रातिनिधीक लोकशाहीविषयी डॉ. आंबेडकरांचे विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) डॉ. आंबेडकरांचा जातीय व्यवस्थेविषयीचा अन्वयार्थ स्पष्ट करा.
ब) डॉ. आंबेडकरांच्या आर्थिक विचारांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) डॉ. आंबेडकरांचे सामाजिक विचार स्पष्ट करा.
ब) डॉ. आंबेडकरांच्या भारतीय राष्ट्रवादविषयक विचारांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांवरील प्रभाव
ब) समतेविषयीचे डॉ. आंबेडकरांचे विचार
क) डॉ. आंबेडकरांचे बौद्धधर्मविषयक विचार
ड) डॉ. आंबेडकरांचे जातीयतेचे दुष्परिणाम

प्रश्न 5) खालीलपैकी दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) आंबेडकरांचे स्वातंत्र्यविषयक विचार
- ब) 'माणूस हा धर्माचा केंद्रबिंदू' डॉ. आंबेडकरांचे मत
- क) बौद्धधर्माची तत्वे
- ड) आंबेडकरांचे बंधुताविषयक विचार

Total No. of Questions : 5]

P1052

[5203]-4004

**M.A. (Part - II) (Semester - IV)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - 014 : Party System in India
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the role of Left parties in Politics of India.
- b) Write shortly salient features of party system in India.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the dominance and decline of Congress Party in India.
- b) Explain the role of political parties in Indian National Movement.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the causes of dominance of BJP after 1990 in politics of India.
- b) Evaluate the Regional Political Parties in India.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Functions of Political Parties
- b) Non - Congressism
- c) Bahujan Samaj Party
- d) Jansangh

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Communal politics
- b) Importance of Regional political parties
- c) Akali Dal
- d) Importance of the Loksabha election 2014

Total No. of Questions : 5]

P1052

[5203]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - 014 : Party System in India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारताच्या राजकारणातील डाव्या पक्षांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) भारतातील पक्षपध्दतीची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतातील काँग्रेस पक्षाच्या प्रभाव व व्हासाची चर्चा करा.
ब) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील राजकीय पक्षांची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय राजकारणात 1990 नंतरच्या भाजपच्या प्रभावाची कारणे स्पष्ट करा.
ब) भारतातील प्रादेशिक राजकीय पक्षांचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय पक्षांची कार्ये
ब) गैर - काँग्रेसवाद
क) बहुजन समाज पक्ष
ड) जनसंघ

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) जमातवादी राजकारण
- ब) प्रादेशिक पक्षांचे महत्व
- क) अकाली दल
- ड) 2014 च्या लोकसभा निवडणुकीचे महत्व

Total No. of Questions : 5]

P1052

[5203]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE (Optional)

**PO - 015 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Security as an important factor of new regional order. Discuss.
- b) Explain China emerging as a major power in the World Politics.

Q2) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the role of small powers in Asia Pacific region.
- b) Economic resurgence as a important factor of the new Regional order. Discuss.

Q3) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Explain the issues of Co-operation among middle powers.
- b) Write an essay on the role of Asia Pacific countries under United Nations.

Q4) Write short notes on any two : **[10]**

- a) Co-operation between North and South Korea
- b) Issues of conflict between Japan and China
- c) Co-operation between USA and Russia
- d) Explain the nature of Asia Pacific Community

Q5) Write a short notes on any two :

[10]

- a) Need of North - South dialogue
- b) Features of Asia Pacific Community
- c) Co-operation between Japan and China
- d) Issues of conflict between North and South Korea

Total No. of Questions : 5]

P1052

[5203]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

POLITICAL SCIENCE (Optional)

PO - 015 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) नवीन प्रादेशिक व्यवस्थेच्या संदर्भातील सुरक्षितता हा एक महत्वाचा घटक - चर्चा करा.
ब) जागतिक राजकारणात चीनचा महासत्ता म्हणून झालेला उदय स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 'आशिया पॅसिफिक विभागातील लघुसत्तांची भूमिका' चर्चा करा.
ब) नवीन प्रादेशिक व्यवस्थेचा 'आर्थिक पुनरूत्थान' हा एक महत्वाचा घटक आहे यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) मध्यम सत्तांमधील सहकार्याचे मुद्दे स्पष्ट करा.
ब) संयुक्त राष्ट्रातील आशिया पॅसिफिक राष्ट्रांची भूमिका यावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]
अ) उत्तर व दक्षिण कोरियातील सहकार्य
ब) जपान व चीन मधील संघर्षाचे मुद्दे
क) अमेरिका व रशिया यातील सहकार्य
ड) आशिया पॅसिफिक समुदायाचे स्वरूप

प्रश्न 5) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

[10]

- अ) उत्तर - दक्षिण संवादाची गरज
- ब) आशिया पॅसिफिक समुदायाची वैशिष्टे
- क) जपान व चीनमधील सहकार्याचे मुद्दे
- ड) उत्तर व दक्षिण कोरियातील संघर्षाचे मुद्दे

Total No. of Questions : 5]

P1052

[5203]-4004

**M.A. (Part - II) (Semester - IV)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - 016 : Political Economy of India
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Take a brief review of development plans of India.
- b) Discuss the changing nature of caste - class relationship in India.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss the aims and achievement of Globalization.
- b) Discuss the Dominet Coalition of the Indian state.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Discuss, the caste structure in Indian society.
- b) Explain the class divisions within caste system.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) Mixed Economy model
- b) Liberalization
- c) Status of Middle class in Indian politics
- d) Demerits of Globalization

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Ruling elit
- b) Intra - state disputes
- c) Regionalism in Indian Politics
- d) Intra - state Inequalities

Total No. of Questions : 5]

P1052

[5203]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)
POLITICAL SCIENCE (Optional)
PO - 016 : Political Economy of India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय विकास धोरणाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
ब) भारतातील जात आणि वर्ग संबंधाच्या बदलत्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जागतिकीकरणाची प्राप्ती व उद्दिष्टे चर्चा करा.
ब) भारतीय राज्यांमधील प्रभावशाली आघाड्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय समाजातील जात - रचना यावर चर्चा करा.
ब) जातिव्यवस्थेतील वर्गविभागणी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संमिश्र अर्थव्यवस्था प्रारूप
ब) उदारमतवाद
क) भारतीय राजकारणातील मध्यमवर्गाचा दर्जा
ड) जागतिकीकरणाचे दोष

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) सत्तारूढ अभिजन
- ब) आंतर-राज्य वाद
- क) भारतीय राजकारणातील प्रदेशवाद
- ड) आंतर-राज्य विषमता

